
Tomáš Kratochvíl: Když jsem z něčeho zděšený, dám to do filmu

---

Tomáš Kratochvíl vystudoval na [Fakultě humanitních studií UK](#) bakalářský obor [Studium humanitní vzdělanosti](#), rok studoval na katedře střihu FAMU. Dlouhodobě se věnuje režii dokumentárních filmů. Tvoří ve spolupráci s Českou televizí, DAMU. V současné době se zaměřuje na sociální a etnickou problematiku.

Na FHS jste absolvoval bakalářské studium. Byla to Vaše první volba?

Zkoušel jsem ještě pedřák tady v Praze, ale tam jsem se nedostal. Takže to byla jedna ze dvou voleb.

Jak jste se o fakultě tehdy dozvěděl?

Přes staršího spolužáka u nás v Bystřici. Moje třídní mi řekla: „Hele, přijel za mnou můj absolvent a ten by ti mohl něco doporučit.“ Zavedla mě k sobě do kabinetu, kde mi ten kluk řekl: „Jestli tě baví to a to, běž na FHS, to bude škola pro tebe.“ Půjčil mi i nějakou literaturu, tuším, že to byl Eliade. A mě to zaujalo. Tak jsem to zkusil.

Když jste přišel na FHS, jak jste se sžil se systémem určité anonymity na fakultě? S tím celkově jiným přístupem?

Pro mě to byla součást mnohem většího šoku, protože jsem byl z vesnice. Na gympl jsem chodil v malém městě, Bystřici nad Pernštejnem. Byl jsem hodně pozadu, ve všem. Vesnický kluk, který kouká na velkou Prahu, jak tele na nový vrata. Do toho škola, kde mě vlastně k ničemu nenutili. Na gymnplu jsem osm let nadával, že nás nutí k věcem, který já nechci, a najednou jsem byl někde, kde mě nenutili vůbec k ničemu. Na jednu stranu jsem si to hrozně užíval, protože jsem věděl, o co mi jde – chtěl jsem se dostat k filmu. FHS byla ideální v tom, že jsem mohl navštěvovat právě třeba i FAMU, udělal jsem tam *Dějiny filmu* a mnoho dalších seminářů. Někteří pedagogové z FAMU učili dokonce tady, kredity šly převést ze školy do školy. Sledoval jsem tak dlouhodobější cíl. Tady na fakultě jsem samozřejmě měl problém s liberálním přístupem, než jsem se v tom zorientoval. Když se mi to podařilo, byl jsem chvíli premiant, ale pak jsem si koupil kameru, začal jsem s ní experimentovat, rozjel malé podnikání a na studium nebyl čas. Bakaláře jsem dělal celkem šest let. Od roku 2003 do roku 2009. Na FAMU jsem se mezitím hlásil několikrát a postupně jsem se k tomu filmu dostal. Dneska to považuju za velkou velkou výhodu, že mám humanitní základy.

Vzpomenete si na nějaký předmět z bakaláře, který Vás nejvíc bavil?

Chodil jsem na předměty [Blanky Altové](#) , protože mě zajímala kunsthistorie. Strašně mě bavilo, že to bylo spojené s výlety a exkurzemi do terénu. Její manžel, [pan Alt](#) , se do toho taky zapojoval, přednášel, jezdili jsme k nim do Trstenic. To, co se mi tenkrát dostalo pod kůži, je doufám znát z mých záběrů. U většiny filmů si totiž dělám kameramana.

Oba dva tady stále učí.

Musím ji pozdravit. Blanka Altová si se mnou hodně vytrpěla. J Nevěděl jsem, co chci, jak zakončit, jakou bakalářku psát, jak vše uchopit. V dálce v mlze byl nějaký sen o filmařině, ale teď konkrétně bylo potřeba vysvětlit jí, o co mi jde. Ona mi různě pomáhala, radila, co mám psát. Já jsem ale vždycky přišel s nějakou úplnou kravinou. Nakonec mi řekla: „Hele, já mám z tebe pocit, že ty vůbec nevíš, co chceš dělat, nejdřív si to sesumíruj v hlavě a pak za mnou teprve chod.“ Tehdy jsem z toho úplně propadl depresi, nakonec jsem dělal bakalářku u [Martina C. Putny](#) , něco, co s kunsthistorií souvisí jen částečně.

Vzpomenete si, s čím jste měl při studiu naopak největší problém?

S filosofií. Měl jsem problém proniknout do toho pydepe, jazyka, který je potřeba znát, aby člověk pochopil, o čem to je. To se mi nepodařilo. S odřenýma ušima jsem to nakonec udělal se znalostmi Bible a Descartese. To jsou jediné dvě věci, které chápu, a ostatní šlo úplně mimo mě. To byl velký handicap, tady se vše točí právě kolem filosofie.

Vzpomenete si na nějakého dalšího učitele, nebo obecně na lidi, kteří Vás ovlivnili během studia? Nasměřovali Vás?

[Pan Sokol](#) , od něj jsem totiž tu filosofii chápal. I mimo jeho vyučování, věci, které říká a dělá. Je to skvělý příklad. [Lily Císařovská](#) , pod jejím vedením jsem se naučil rozumět textu a čerpám z toho dodneška. [Hynek Bartoš](#) dělal výjezdy do Řecka, Itálie, vždy v září. Tam se přidali lidé jako Standa Komárek, Zdeněk Kratochvíl. Banda lidí, která brala studenty do terénu a ukazovala jim v reálu to, o čem si celý rok povíдали. To bylo perfektní.

Po bakaláři na FHS jste studoval rok FAMU, nechtěl jste zkusit nějaký z magisterských oborů na FHS?

Ne. Sice by mě lákala [antropologie](#) – dělám sociální dokumenty, což s tím docela souvisí, ale nechci. Jednak potřebuji vydělávat peníze, což se se studiem úplně neslučuje. Jednak si už neumím představit být teoreticky položený do nějakého problému a muset to dodělat za každou cenu. Svobodu v bádání a ve výběru témat bych postrádal. Dělat něco jen kvůli nějakému papíru. V životě se mě nikdo na žádný papír neptal. Proplouvám institucemi, daří se mi pracovat, aniž by to bylo vázané na formální vzdělání. K ničemu by mi to nebylo. Možná ke stáru, kdybych chtěl učit a bylo by mi trapné někomu něco říkat jen s titulem Bc. To ale není tak silná motivace.

Jste dokumentarista, scénárista. Novinařina nebo obecně práce v médiích, s čímž dokumentaristika souvisí, je jedno ze zaměstnání, kterým se absolventi FHS věnují poměrně často. Dala Vám FHS tedy základ pro tuhle práci? Čím myslíte, že to je?

Pro mě to byl dobrý start. Jak jsem říkal, byl jsem vlastně strašně opožděný, na druhou stranu jsem měl konkrétní cíl, co chci dělat. Ocítl jsem se v civilizaci, poprvé v životě jsem třeba slyšel slovo gender, pořád to všichni používali, tak jsem si to musel najít ve slovníku. Nebo postmoderna, věděl jsem, že žijeme v nultých letech, ale o postmoderně mi v životě nikdo neřekl. Uvítal jsem, že jsem se ocitl v instituci, kde jsem mohl podniknout nezávazný trip napříč disciplínami a bádát si podle své vůle a zájmu. Až na to, že někteří pedagogové se mnou museli mít velkou trpělivost, jak už jsem říkal. Těch devět tisíc jsem zaplatil každý semestr celkem bez problému a rád. Věděl jsem, že mám zase půl roku navíc, nijak jsem se nehonil. Nevím, jestli by to na jiné škole bylo možné, asi těžko. Zrovna pro mě to byla ta správná škola. Nemyslete si ale, že jsem nenadával, byl jsem z té svobody hodně vykolejený. V té době, kdybyste se mě zeptala, tak bych asi mluvil jinak.

Co Vaši spolužáci? Je někdo, s kým jste studoval, a teď s ním spolupracujete, působíte v podobné sféře, podobných institucích?

Vím o dvou lidech ve zpravodajství v České televizi. Další lidé dělali třeba PR. Nemám zas tak široké síť. Síť v oboru mi dala až FAMU, ta je na to skvělá.

Dlouhodobě se věnujete sociálním a etnickým tématům, vlastně i migraci. Jak se vyrovnáváte s přístupem české veřejnosti?

Přístup české veřejnosti k těmhle tématům mě fascinuje. Ta fascinace má svůj vývoj já to tematizuji ve filmech. Když jsem z něčeho zděšený, tak to dám do filmu a zpracuji to jako tezi, kterou pak v praxi ověřuji, jak to tedy je. Tím se posouvám. To, že je to nevděčné a jsem na seznamech White Media, to vidím jako výhodu a štávu pro další práci. Kdybych se pohyboval někde v mainstreamu, nevím, jestli by z toho šlo čerpat.

Takže je to pro Vás taková terapie.

Rozhodně.

V jednom z minulých rozhovorů jsme se takhle dotkly tématu emigrace. Takže vy podobné tendence nemáte?

Samozřejmě. Nejhorší to bylo v roce 2015, to jsem si připadal, jak za Hilsneriády nebo v 50. letech. Mluvil jsem o emigraci. Pak u nás ale přespávali známí z Turecka, říkali, co se tam děje jim. Také jsou na seznamu. To jsem se zastyděl, jaká emigrace? Vždyť se tady vlastně nic neděje. Pošuci žvaní na sítích, pár blbečků pochoduje a politici, kteří to neumí ustát a podlézají tomu. To je za tím vše. Na emigraci to ještě nevidím.

Děkuji za pozitivní závěr.

Sára Wienerová
1. 11. 2017